

Reinventar una llegenda

La formació musical
Capella de Ministrers,
la companyia
Lais Dansa
i el Taller Bigas Luna
han redescobert
per al gran públic
la mítica llegenda
de Tristany i Isolda
a través d'un muntatge
on música antiga,
dansa contemporàni
i imatge es fonen i
es confonen per recrear
una de les històries
d'amor més tràgiques
i apassionades de
la literatura universal.

Conta la llegenda que el jove i valeros cavaller Tristany, ferit i abandonat després d'una dura batalla, es troba amb la bella dama Isolda. La trobada provoca el naixement entre tots dos d'una forta i intensa atracció que porta Tristany a demanar al seu rei la mà de l'estimada. El rei, però, gelós per la sort del seu cavaller, envia Tristany a buscar Isolda, ara bé, no com a prova del seu consentiment, sinó per casar-s'hi ell mateix. Però el rei arriba tard, ja que tots dos amants han begut un elixir d'amor que impedirà que el matrimoni entre el rei i la bella dama arribi a consumir-se. De fet, tots dos amants continuen trobant-se d'amagat del monarca. Fins que un dia el rei els descobreix i ordena immediatament l'exili de Tristany. El cavaller, trist i descoratjat, es troba una altra dama, també anomenada Isolda, que utilitza el seu atractiu per consolar-lo. I Tristany es deixa estimar. Fins que, de nou ferit per una altra batalla i en el deliri de la mort, suplica a la segona Isolda que li permeti veure per última vegada el seu amor vertader, la primera Isolda. Però la segona dama l'enganya i li diu que la seua estimada no el vol veure. Tristany, desesperat, mor, i Isolda, que en realitat havia decidit anar a la recerca del seu cavaller, mor també en veure el seu estimat sense vida. La tragèdia no s'atura, i la segona Isolda es lleva la vida després de veure la tremenda força que uneix els dos amants mentre que el rei es torna boig per la inevitable unió de les ànimes de Tristany i Isolda.

Aquest esfereïdor i apassionant relat –el mateix que fa cent cinquanta anys va captivar Richard Wagner i que va donar lloc a una de les òperes més grans de la història de la música– és el punt de par-

tida de l'espectacle *Lamento di Tristano*, que aquesta setmana (els dies 1, 2, 4 i 5 d'octubre) presenta al Teatre Talia de València la formació musical Capella de Ministrers, la companyia de dansa contemporània Lais Dansa i el Taller Bigas Luna. Música, dansa i imatge, doncs, s'uneixen com poques vegades ho han fet per redescobrir per al públic una de les històries d'amor més apassionants i a la vegada més atemporals de la literatura universal. Tot, amb l'objectiu de fer un pas més enllà i d'establir una comunicació completa amb l'espectador.

En realitat, el muntatge sorgeix a partir d'una partitura de la segona meitat del segle XIII –possiblement la música profana occidental més antiga– que Capella de Ministrers treballava per al seu repertori. Les investigacions, realitzades en col·laboració amb Carlos Albar, professor de la Universitat de Basilea, van demostrar que aquella peça, anomenada també *Lamento di Tristano*, es basava en la llegenda de Tristany i Isolda. “Des del primer moment –explica Carles Magraner, director de Capella de Ministrers i artífex del projecte– ens va impressionar aquella música, però volíem donar-li un tractament especial. No ens volíem tancar només en la interpretació de la partitura, sense més. Ens va semblar més interessant, atesa la passió que la llegenda de Tristany i Isolda vessa per tots els costats, fer una combinació entre la música medieval com a origen de la història, la dansa contemporània com a element expressiu, i l'audiovisual com a conceptualitzador.”

Però lluny de presentar-se com a tres elements diferenciats, músics, ballarins i imatges es confonen en un tot unitari. “La idea –insisteix Magraner– era que no fóra un concert amb dansa contem-

Quatre dels cinc ballarins que protagonitzen *Lamento di Tristano*. La dansa contemporània, juntament amb la música i la projecció de l'audiovisual (al fons de la imatge) s'uneixen amb l'objectiu d'establir una comunicació completa amb el públic.

porània i una pantalla darrere. Així, per exemple, els ballarins apareixen constantment en les imatges del vídeo i de vegades dóna la sensació que els músics també ballem.” “Aquest –afegeix Magraner– ha estat el treball més interessant i complicat a la vegada: anar tots a una.”

Llibertat per imaginar. El resultat són 65 intensos minuts plens de notes, moviments i imatges que, lluny de configurar una història clàssica amb una introducció, un nus i un desenllaç, esdevenen, d'alguna manera, un repte per al públic. La intenció no és contar la llegenda punt per punt, sinó proposar una associació d'imatges i de seqüències que deixen tota la llibertat per a l'espectador. “Evidentment –diu Magraner– hi ha escenes de lluites i de passió, però en una història sense paraules, la música i la dansa són els autèntics protagonistes.”

Ni tan sols els moviments dels ballarins són del tot evidents. “Tot i que representem la part més realista de la història –explica Toni Aparisi, autor de la coreografia i director de la companyia *Lais Dansa*– personalment no m'agrada ser massa explícit a l'hora d'explicar els personatges. Preferesc evocar sentiments, imatges... I això és el que hem fet, tenint en compte que el públic disposa d'un guió de la història que permet seguir l'espectacle perfectament.”

“D'aquesta manera –afegeix Aparisi– ens podem permetre més llicències.”

Però, per si de cas, el muntatge audiovisual realitzat pel Taller Bigas Luna –un projecte del realitzador català creat amb l'objectiu de facilitar l'accés dels joves talents a la narració audiovisual– ajuda a contextualitzar els moviments dels ballarins. “En realitat –explica la directora d'aquest vídeo, Loreto Ormad– són imatges molt passionals i

molt pictòriques que, d'una banda, serveixen per amplificar els gestos dels ballarins i, de l'altra, hem intentat que no entrebanquen la importància dels músics i dels ballarins.”

Per realitzar aquest vídeo, tècnics i ballarins es van trobar al mes de juliol, primer a les platges de Tarragona i després al desert dels Monegres. Durant cinc dies, i sota la supervisió personal de Bigas Luna, s'enregistraren centenars de plànols amb els cinc ballarins i els espectaculars paisatges marítics i desèrtics com a protagonistes. “Ha estat una experiència molt interessant, però molt dura”, reconeix Toni Aparisi. “Alçar-te a les 4 h del matí i tirar-te a l'aigua fent, a sobre, cara de passió descontrolada, és realment cruel”, bromeja el ballarí. “Com tampoc no és gaire gratificant –afegeix– passejar-se nu pel mig del desert dels Monegres a les 6 h del matí.” Anècdotes a banda, els més de trenta

A dalt, Bigas Luna, Carles Magraner i un tècnic durant el rodatge a Tarragona. Al costat, el cartell de *Lamento di Tristano*.

professionals implicats en la realització i producció de *Lamento di Tristano* asseguren que el treball ha resultat apassionant. “Sembla que una cosa estiga feta expressament per a l'altra, que no puga haver-hi una altra dansa que no pugui expressar millor aquesta música i que no pugui haver-hi cap música que s'adapte millor a aquesta dansa”, assegura Magraner. “De fet –apunta Aparisi– si alguna cosa té la dansa contemporània és que pot expressar qualsevol tipus de música.”

Quinze anys als escenaris. De moment, després de les quatre representacions al Tàlia, *Lamento di Tristano* també es podrà veure al final d'octubre al

Festival de Teatre i Música Medieval d'Elx. Posteriorment, està previst editar un DVD amb les imatges més interessants del muntatge i un disc compacte amb la música. Capella de Ministrers, però, també aprofitarà el viatge a Elx per interpretar –i enregistrar– la música del Misteri d'Elx amb motiu de les representacions extraordinàries de la Festa que es programen cada dos anys. I és que aquest serà un final d'any ben especial per a la Capella de Ministrers. Coincidint amb l'estrena de *Lamento di Tristano* –una de les propostes escèniques més ambicioses del grup– la formació musical celebra quinze anys de trajectòria plena de concerts, discos, gires mun-

dials i un intens treball d'investigació i recuperació de música antiga. “No està gens malament una celebració com aquesta”, assegura Carles Magraner referint-se al muntatge sobre Tristany i Isolda. No obstant això, Capella de Ministrers, que s'ha centrat des dels inicis en la interpretació fidel de les músiques anteriors al 1800 fent servir instruments històrics, no oblidarà els seus orígens. “Avui dia vivim en un món en què la imatge és fonamental. Fins i tot en un concert cal preparar molt la posada en escena, la il·luminació, l'escenografia, la interrelació del director amb l'espectador... I arriba un punt que et ve de gust investigar més enllà de la música. Això, però, no vol dir que ens separem de la tasca que ens ha ocupat al llarg d'aquests quinze anys. Aquestes experiències no són més que eixides en un camí que, evidentment, és el musical.”

De fet, Capella presentarà pròximament un CD recopilatori amb alguns dels treballs més significatius de la formació i té previst fer un concert commemoratiu el 22 de desembre a l'església del Patriarca de València.

Com diu Carles Magraner, “en aquests quinze anys han passat moltes coses, però sobretot ens hem adonat que tenim un públic fidel i que som respectats a la nostra ciutat, que no és fàcil d'aconseguir. Poder demostrar el nostre agraïment en un espai com el Patriarca és, com de fet ha estat tota la nostra trajectòria, senzillament apassionant.” Quanta passió!

Rosanna Melià

Cines Babel
Cines Albatros

CINES BABEL

LA CURVA DE LA FELICIDAD

Amb Sergi López

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d'EL TEMPS:

3,61€ tota la setmana

(cal acompanyar justificant de pagament)

Si ets lector d'EL TEMPS:

3,61 € de dilluns a dijous

Vicente Sancho Tello, 10. VALÈNCIA

